

Dagboek van een getuige
Vanuit België
(Roberto J. PAYRO voor *La Nación*)

Brussel, dinsdag 4 augustus (1914) (eerste deel)

Ik haast me om te zeggen, commentaren en indrukken voor een andere dag houdend, dat deze ochtend er zich gebeurtenissen van kapitaal belang hebben afgespeeld.

Het Parlement is net in zitting bijeen geweest, en koning Albert heeft haar ingehuldigd in aanwezigheid van koningin Elizabeth en hun kinderen. De koning, gekleed in een generaalsuniform, zonder decoraties, heeft zich per paard naar de Kamer verplaatst. Het volk juichte hem bij het voorbijgaan toe. De koningin was duidelijk geëmotioneerd, en men zag dat ze gehuild had.

Te midden van een indrukwekkende stilte opende de koning de zitting, en met vaste en luidde stem sprak hij de volgende woorden uit :

"Niet sinds 1830 is er voor België een belangrijker uur aangebroken. De integriteit van ons grondgebied wordt bedreigd ! De kracht van ons recht, de sympathie waarvan België – zo trots op haar liberale instellingen en morele verworvenheden – geniet onder andere naties. De noodzakelijkheid van ons bestaan voor het Europese evenwicht doet ons nog hopen dat de gevreesde gebeurtenissen zich niet zullen voordoen. Indien echter onze hoop te niet wordt gedaan, als we het hoofd moeten bieden aan een invasie van onze bodem, en onze bedreigde woonsten

moeten verdedigen, dan zal de plicht, moeilijk als ze moge zijn, ons gewapend en klaar voor de grootste offers vinden.”

(Langdurig applaus)

“Vanaf vandaag, in afwachting van elke mogelijke wending van de gebeurtenissen, staat onze dappere jeugd stevig en beslist klaar, met de traditionele vastberadenheid en koelbloedigheid van de Belgen, om het bedreigde vaderland te verdedigen.

In naam van de natie breng ik u een broederlijke groet ! Overal in Vlaanderen en in Wallonië, in de steden en in de velden, vult slechts een gevoel de harten : het patriottisme, slechts een visie vervult de geesten : onze bedreigde onafhankelijkheid, slechts een plicht dringt zich op aan onze wil : de hardnekkige weerstand !”

(Enthousiast gejuich, Leve België ! wordt er geschreeuwd)

“In deze moeilijke omstandigheden zijn twee deugden onmisbaar, de rustige moed en de intieme unie van alle Belgen. De ene en de andere zijn zonet met vuur bevestigd voor de ogen van de natie, die vol is van enthousiasme. De onberispelijke mobilisering van ons leger, de toeloop van vrijwilligers, de zelfverloochening van de burgerbevolking, van de families, heeft op een onmiskenbare manier de troostende moed die het Belgisch volk in zich draagt, bewezen. Het moment hoort aan de daden toe!” (Applaus)

"Ik heb u samengeroepen, heren, om onze wetgevers de kans te geven om zich aan te sluiten bij het momentum van het volk, in een zelfde sentiment van opoffering. U zal met spoed de maatregelen weten te nemen, heren, die door de situatie, voor de oorlog en de openbare orde, vereist worden.

Wanneer ik dit kloppend hart, dit parlement, bekijk, in de welke slechts één partij vertegenwoordigd wordt, die van het vaderland. Waar alle harten gelijktijdig slaan! Dan brengt dit mij de herinnering aan 1830 voor de geest, en dan vraag ik u, heren : Bent u van onwankelbare wil om het erfgoed van onze voorouders te behouden ? Zal niemand in dit land zijn plicht verzaken ?”

(Men roept : “Nee ! Nee !” Langdurige toejuichingen. Men zwaait met zakdoeken en hoeden op de tribunes!)

“Het leger, sterk en gedisciplineerd, is klaar om zijn taak te vervullen. Mijn regering en ik hebben het volste vertrouwen in haar officieren en soldaten. Nauw verbonden met het volk, ondersteund door haar, is de regering bewust van haar verantwoordelijkheden en zal deze tot op het einde opnemen, met de volhardende overtuiging dat allen, met het meest brandende, het gulste patriottisme, het hoogste goed van het land zullen vrijwaren.”

“Als de vreemdeling, de neutraliteit misprijzend wiens eisen we altijd nauwkeurig hebben gerespecteerd, ons grondgebied schendt, zal ze alle Belgen gegroepeerd rond de onafhankelijkheid vinden. Belgen die nooit hun grondwettelijke eed zullen verzaken en de regering die geniet van het absolute vertrouwen van de gehele natie !”

(Langdurige ovatie)

“Ik heb vertrouwen in ons lot. Een land dat zich verdedigt verkrijgt het respect van allen. Dit land zal nooit vergaan !” (Toejuichingen)

“God zal met ons zijn in onze rechtvaardige zaak ! Leve een onafhankelijk België!”

De koning trekt zich terug te midden van een enthousiaste ovatie, die in de straten wordt voortgezet. Ook de koningin en de prinsen worden toegejuicht.

Vervolgens nam de voorzitter van de ministerraad, de heer de Broqueville het woord, en lichtte ons als volgt in over het ultimatum en de nobele reactie van België.

“Het is misschien tegen de parlementaire gebruiken dat de voorzitter van het kabinet het woord neemt voor de officiële samenstelling, maar het zijn uitzonderlijke omstandigheden en ik dien u in te lichten over enkele belangrijke documenten in mijn bezit.

Ik heb hier, heren, de teksten van de documenten die ons zijn toegestuurd door de Duitse regering op twee augustus :

“De Duitse regering heeft betrouwbare informatie ontvangen waaruit blijkt dat Franse troepen van plan zijn om te marcheren op de Maas nabij Givet en Namen. Dit nieuws laat geen enkel twijfel bestaan over de bedoeling van Frankrijk, om via het Belgisch grondgebied op te trekken richting Duitsland. De Duitse keizerlijke regering kan enkel vrezen dat België, ondanks haar beste bedoelingen, zonder hulp niet in staat zal zijn om een dergelijke grote en uitgebreide Franse opmars te stuiten. Gezien deze ontwikkelingen, zijn wij er van overtuigd dat het gaat om een dreiging die tegen Duitsland gericht is. Het is dan ook een noodzakelijk voor het Duits zelfbehoud, om te waarschuwen voor een degelijke vijandelijke aanval. Het spijt de Duitse regering enorm, dat België het als een vijandelijke daad van Duitsland uit zal beschouwen, indien de vijanden van

Duitsland haar verplichten om van haar kant het Belgisch grondgebied te schenden.

Om elk misverstand te vermijden, verklaart de Duitse regering als volgt :

1. Dat Duitsland geen daad van vijandschap tegen België op het oog heeft. Als België toestemt om in de oorlog die zal uitbreken een welwillende neutrale houding aan te nemen tegenover Duitsland, verbindt de Duitse regering zich er van haar kant toe dat, op het moment dat de vredesbestanden getekend worden, ze in zal staan voor het geheel van het koninkrijk en haar bezittingen.

2. Duitsland verbindt zich er toe, onder de genoemde voorwaarden, om het Belgisch territorium te ontruimen wanneer de vrede gesloten worden.

3. Indien België een vriendschappelijke houding aanneemt, zal Duitsland onmiddellijk, met toestemming van de Belgische overheid, met contant geld alles wat noodzakelijk zou kunnen zijn voor haar troepen aankopen, en België vergoeden voor de gelede schade.

4. Indien België zich op een vijandelijk manier gedraagt tegenover de Duitse troepen, en bijzondere moeilijkheden veroorzaakt om haar opmars te verhinderen. Indien de forten aan de Maas tegenstand bieden, indien wegen, spoorwegen, tunnels of eender ander transportstructuren vernietigd worden, zal Duitsland zich genoodzaakt zien om België als een vijand te beschouwen.

In dit geval zal Duitsland geen enkele verplichting opnemen tegenover het koninkrijk, maar zal ze de opheldering van de relaties tussen beide staten overlaten aan

de beslissing van de wapens.

De Duitse regering behoudt een gerechtvaardigde hoop dat deze mogelijkheid zich niet zal voordoen, en dat de Belgische regering de nodige maatregelen zal treffen om te voorkomen dat deze zich voordoet. In dit geval zal de vriendschappelijke relatie tussen beide buurstaten nauwer en duurzamer worden.

Ik heb hier, nu, het Belgisch antwoord op het Duits ultimatum :

“In haar bericht van 2 augustus 1914 heeft de Duitse regering te kennen gegeven dat, volgens betrouwbare berichten, de Franse troepen de bedoeling hebben om op de Maas te marcheren nabij Givet en Namen, en dat België, ondanks haar beste bedoelingen, niet in staat zou zijn om de opmars van de Franse troepen zonder hulp te af te slaan.

“De Duitse regering lijkt zich verplicht te voelen om te waarschuwen voor deze aanval en schending van het Belgisch grondgebied. In deze omstandigheden stelt Duitsland aan de Koninklijke regering voor om een vriendschappelijke houding aan te nemen en verbindt ze zich er toe om wanneer de vrede gesloten wordt, de territoriale integriteit van België en het geheel van haar bezittingen te garanderen. Aan het bericht wordt toegevoegd dat als België moeilijkheden veroorzaakt voor de opmars van de Duitse troepen, Duitsland zich verplicht zal zien om haar als een vijand te beschouwen en de betrekkingen tussen beide staten zal overlaten aan de beslissingen van de wapens.

De koninklijke regering heeft dit bericht met grote verbazing ontvangen.

De bedoelingen die ze aan Frankrijk toeschrijft worden tegengesproken door de formele verklaringen die deze ons sinds 1 augustus heeft overgemaakt in naam van de regering van de republiek. Langs de andere kant, als, in tegenstelling tot wat we hopen, de Belgische neutraliteit geschonden wordt door Frankrijk, zal België haar internationale verplichtingen nakomen en zal haar leger tegenover de indringer de meest krachtige weerstand bieden. De verdragen van 1839, bevestigd door de verdragen van 1870, stellen de onafhankelijkheid en de neutraliteit van België onder hoede van de grootmachten, en in het bijzonder onder de bescherming van de regering van zijne Majesteit de Koning van Pruisen. België is altijd trouw geweest aan haar internationale verplichtingen, en heeft haar plichten altijd vervuld in een geest van onpartijdigheid.

België heeft zich geen moeite getroost om haar neutraliteit te behouden en doen respecteren. De aanval op haar onafhankelijkheid van de Duitse regering, met haar dreigementen, is een flagrante schending van het internationaal recht. Geen enkel strategische overweging rechtvaardigt het schenden van dit recht. De Belgische regering zou bij het aanvaarden van de voorstellen die haar gecommuniceerd werden, haar eer als een natie opofferen terwijl het haar Europese plichten verraadt.

Zich bewust van de rol die België al meer dan tachtig jaar speelt tegenover de beschaafde wereld, weigert ze te geloven dat de Belgische onafhankelijkheid niet behouden kan worden zonder de schending van haar neutraliteit te aanvaarden. Als deze hoop onterecht blijkt, is de Belgische

regering beslist om met alle mogelijke middelen elke aanval op haar rechten af te slaan.

“Heren, de natie zal haar plicht vervullen. België kan overwonnen worden, maar nooit zal ze onderworpen worden!”

(Toejuichingen, kreten van “Leve België ! Leve België ! Eendracht maakt macht !)

Het Parlement keurde al de gevraagde kredieten goed.

Als bewijs dat heel België als één hart slaat, heeft de voorzitter van de socialistische partij, de heer Emile Vandervelde, de positie van minister van Staat aanvaard, en deelt hij vanaf vandaag de verantwoordelijkheden van de regering.

* * *

Ik weet niet of deze brief bij *La Nación* zal aankomen, maar ik haast me haar af te sluiten, want de kans vermindert met elk uur. We zijn nu haast volledig afgesloten van de rest van de wereld.

Roberto J. Payró

Copyright, 2014 : Nathaniel BOVIN, voor de Nederlandstalige vertaling

PAYRO ; « *Desde Bélgica. Diario de un testigo (4)* », in LA NACION ; 11/09/1914. (**eerste deel**)

Dagboek van een getuige
Vanuit België
(Roberto J. PAYRO voor *La Nación*)

Brussel, dinsdag 4 augustus (1914) (tweede deel)

Iedereen is op straat gekomen, en op alle gezichten lijkt men vastberadenheid en verontwaardiging tegenover Duitsland te kunnen aflezen. Dit volk zal iets groots doen, er is hierover geen twijfel mogelijk. Ik ben overtuigd, dat wat op dit moment in Brussel gebeurt, zich op hetzelfde moment in heel het land herhaalt, en nergens meer dan in Wallonië, waar het bloed op zuiderse wijze kookt. Hier spaart men de grofste beledigingen voor de grootmacht die net de neutraliteit van dit kleine land geschonden heeft niet, en de enige geruststelling is dat niemand lijkt te denken aan de enorme ongelijkheid van de strijd, maar slechts aan te vechten tegen elke prijs met hoop op de overwinning !

Men levert bittere commentaar op de oorlogsverklaring die door de Duitse minister-president aan Buitenlandse zaken is bezorgd, waarin het volgende te lezen staat :

“Mijnheer de minister, ik heb de eer en de opdracht gekregen om aan zijne excellentie de gevolgen te communiceren van de weigering van de regering van zijne majesteit de koning, om de goedbedoelde voorstellen die de keizerlijke regering heeft ingediend, te aanvaarden. Deze ziet zich, met de grootste spijt, gedwongen om de vermelde onmisbare veiligheidsmaatregelen uit te voeren, en indien noodzakelijk met de kracht der wapens.”

Schurken ! En al dit hebben ze slechts geschreven nadat ze ons grondgebied al hadden binnengevallen ! Maar de laaghartige mof zal dit duur te staan komen !

Blijkbaar is Wezet al sinds gisteren in handen van de Duitsers, die zich niet beperkt hebben tot aanbellen, terwijl ze toestemming vroegen om binnen te komen. Als heer en meester zijn ze de stad binnengetrokken, waarschijnlijk er van overtuigd zijnde dat België hen er nog voor zou bedanken ook.

Tevergeefs heeft koning Albert gisteren naar Willem II getelegrafeerd, om een belediging van zijn land en een Duitse vergissing te vermijden. De Kaiser hield er zich toe te antwoorden: *“Er is nog tijd voor België om de vriendschap, waarvan ik nog steeds getuig, te redden”* insinuerende dat dit enkel mogelijk zou zijn in geval dat men Duitsland, in strijd met alle verdragen, Frankrijk zou laten binnenvallen. Tevergeefs, want het is zeker dat een aanzienlijk deel van het Duits leger zich al op Belgische bodem bevindt, al haasten de Belgen zich om hen de pas af te sluiten in heel het oosten van het land. De verklaring van koning Albert, die zijn troepen doet ontvlammen en met enthousiasme wordt onthaald door de gehele bevolking, zegt het volgende :

“Soldaten !

Zonder enige provocatie van onze kant heeft een buur, trots op zijn kracht, de verdragen die zijn handtekening dragen verscheurd, en het grondgebied van onze voorvaderen geschonden.

Omdat we onszelf waardig zijn geweest, omdat we

hebben geweigerd ons woord te breken, worden we aangevallen. De hele wereld bewondert echter onze loyale houding : dat haar respect en achting u mogen troosten in deze belangrijke momenten !

Haar onafhankelijkheid bedreigd ziende, is de natie opgeschrikt. Haar zonen zijn opgesprongen om de grens te verdedigen. Moedige soldaten voor een heilige zaak. Ik heb het volste vertrouwen in uw moed en vasthoudendheid en ik groet u uit naam van België.

Uw medeburgers zijn trots op u. U zal overwinnen want u bent de kracht die zich ten dienste stelt van het recht ! Cesar heeft over uw voorouders gezegd: “Van alle volkeren van Gallië zijn de Belgen de dappersten !”

Glorie, o leger van het Belgisch volk ! Herinnert u, wanneer u tegenover uw vijand staat, dat u vecht voor de vrijheid van uw woonst die men bedreigt. Vlamingen, gedenkt de Guldensporenslag, Walen, gedenkt de glorie van de zeshonderd Franchimontezen !

Soldaten !

Ik verlaat Brussel om me aan uw hoofd te stellen.”

Uitgesproken in het Paleis te Brussel, 5 augustus 1914 –
Albert.

Terwijl de troepen zich op de gevechten voorbereiden, verliest men geen tijd wat de internationale politiek betreft. Frankrijk heeft haar steun aan België aangeboden, en de ministerraad, die deze namiddag onder voorzitterschap van de koning is samengekomen, heeft deze aanvaard. Op deze

manier kunnen de Franse troepen het Belgisch grondgebied binnentrekken, zich haastende om de Duitse troepen tegemoet te treden, steunende op het Belgisch leger en de bevolking die haar enthousiast haar hulp zal verschaffen. Hetzelfde geldt voor de Engelse troepen, daar de Engelse koning, in een antwoord op een telegram van Albert, de regering heeft verzekerd dat ze de onafhankelijkheid, integriteit en neutraliteit van België zal garanderen.

Wat een oorlogszuchtig enthousiasme toont dit volk, pacifist onder pacifisten !, echter. De vier rekruteringscentra in Brussel worden letterlijk belegerd door samengedrukte groepen, die op het moment nog steeds aangroeien. Vandaag zijn er al 15 000 vrijwilligers ingeschreven in gans het land! Het gaat, zoals koning Albert zei, over de verdediging van hun woonst. Het gaat om het verzet tegen het imperialisme, een verzet dat de laatste vertegenwoordigers van het ancien regime zal verpletteren. Het gaat hier over een definitief afmaken, voor het goed van de beschaafde volkeren, van het lang en glorieus werk dat met de revolutie van 1789 is begonnen. Het gaat over de vrede met de wapens afdwingen, een trieste maar onvermijdelijke eis van deze tijd.

Ik denk dat Duitsland zich vervreemd heeft van de sympathie van alle vrije volkeren, door zich in deze oorlog te werpen, die dreigt om een nooit gezien brand te veroorzaken. Ik denk dat ze, door zich in dit conflict te werpen, een ernstige en fatale fout heeft gemaakt. Want zelfs als ze triomfeert – en het zal moeilijk zijn voor haar om te triomferen – zal ze voor niemand meer de gewichtige en wijze natie zijn van wetenschappers, van filosofen, van

kunstenaars, maar zal het de natie zijn van de avontuurlijke veroveraars die niet aarzelen om de wereld in rouw te storten als ze hiermee haar ambitie kan bevredigen.

* * *

De troepen zijn aan hun campagne begonnen, en marcheren al sinds de dageraad in de richting van de vijand. Over de volle lengte van de Tervurenlaan ziet men groepen soldaten van allerlei slag, die niet op tijd werden opgeroepen, lopen om zich bij hun regimenten te voegen. In het Zoniënwood kamperen talrijke karabiniers, wachtende op hun beurt om naar het oosten of het zuiden op te trekken. Straatverkopers, parasieten die immer de legers volgen, met drank en voedsel leurende, kamperen reeds in de omgeving en proberen koortsachtig hun smerige merchandise te slijten. Elk moment passeren buiten adem zijnde fietsers en koeriers te paard, die zich haasten om de bevelen van de generaals aan de officieren te bezorgen. Het gehele volk is blij, alsof het gaat over doodgewone manoeuvres, onbezorgd over het gevaar, vergetende wat ons zo zwaar op het hart weegt: de dood die zovele wacht, hen richting het hiernamaals stuwende ...

In Quatre-Bras, waar het hoofdkwartier van het leger gevestigd is, hoort men marsliederen. Hier defileren de karabiniers van het eerste regiment, die er net een mars van 15 kilometers op hebben zitten, beladen met zware rugzakken, ruwe mantels en honderdtwintig patronen. Ze bewegen zich richting het dorp van Tervuren, dat men slechts

weinig zo uitgelaten ziet, en waar de inwoners hen toejuichen.

Verder, op de weg naar Namen, vindt men de grenadiers, een dappere elite-eenheid wiens soldaten, allen groot van figuur, grote pelshoeden dragen die hen een zeker krijgsuiterlijk verleent. Ze worden gevolgd door een karavaan auto's die munitie en levensmiddelen vervoert.

Een bataljon bezet Overijse en neemt positie in langs de Ijse, de stroom die de stad zijn naam geeft. Een ander bataljon is aangekomen vanuit Waver en vervolgt haar mars tot op een onbekend punt.

De weg vanuit Namen is gevuld met auto's, het merendeel bestuurd door militairen, en in de stad heerst sinds vannacht een grote opschudding. De bevolking werd zwaar gealarmeerd, want rond drie uur 's ochtends werd ze ruw gewekt door een reeks ontploffingen. Iedereen liep blootsvoets, via de deuren en ramen, de straat op. Al snel werden ze gerustgesteld, wanneer bekend raakte dat de ingenieurs enkele hutten tot ontploffing hadden gebracht die het zicht op de vuurlinie belemmerden.

Vanaf de vroege uren komen de mensen samen in het treinstation, nerveus wachtende op het nieuws dat uit Brussel komt.

Hier in Brussel werd, rond vier uur in de namiddag, het Noordstation binnengevallen door honderden en honderden reservisten die treinen als bij storm innamen. Het was werkelijk een ontroerend schouwspel. Families begeleidden hen geanimeerd tot aan het platform, en wanneer de trein vertrok zag men oudjes zich peinzend en getroffen terugtrekken. Vrouwen en kinderen weenden ... en zo had

men in dit station, zoals in alle andere stations, twee stromen : zij die lachend binnenliepen en zij die huilend het station verlieten.

Niet minder triest was een spektakel van een andere proportie : de burgerwacht die het station bewaakte, had het bevel gekregen om over te gaan tot de voorwaardelijke inhechtenisneming van alle Duitsers die van de trein stapten. Binnen enkele uren werden meer dan tweehonderd mannen, vrouwen en kinderen gearresteerd onder het waakzame blauwe oog, en ondanks dat de vrouwen het recht hadden om te vertrekken, deden ze dit niet, angstig over het lot van hun mannen en zonen, zich inbeeldend dat ze onder tromgeroffel gefusilleerd zouden worden.

Zoals in het Noordstation, werden alle Brussels stations bewaakt door de burgerwacht, en werden passagierstreinen opgeschort gedurende de mobilisatie. Communicatie is moeilijk, zo niet onmogelijk. De telefoon is enkel bruikbaar door de militaire autoriteiten. Luxemburg is met geen communicatiemiddel te bereiken. Frankrijk laat enkel hoogst dringende telegrammen door, en deze met enorme vertragingen. Het gebruik van draadloze telegraafposten is ten strengste verboden, en men roept de buurtbewoners op om bestaande posten te melden. Voor de communicatie van het Rode Kruis worden jongens van de scouts ingezet, die zeer nuttig werk beginnen te verrichten. Voor de ambtenaren en militairen is er, buiten de normale diensten, een vliegend korps van fietskoeriers gevormd, opgemaakt uit leden van de Belgische Fietsliga.

Ondertussen haast het Rode Kruis zich om zich te organiseren. In de straten ziet men niets anders dan wagens met humanitaire insignes die zich op topsnelheid, geladen met bedden, matrassen en medicamenten, verplaatsen. Vele handelszaken en particulieren hebben hun lokalen aangeboden en men begint met de koortsachtige opbouw van veldhospitalen.

Niemand blijft er passief bijstaan. De lanen vullen zich met mensen. Moedige mannen rennen om zich te melden als vrijwilligers, de vrouwen bieden zich aan als verpleegsters. De gemeentelijke autoriteiten denken er tegelijkertijd aan hoe ze de voeding van het volk kunnen waarborgen.

Men heeft net een centrale winkel ingericht op de Magdalenamarkt, waar een algemeen assortiment voedingswaren van eerste orde wordt verzameld, zoals zout, koffie, conserven, voedingspasta's. Dit magazijn zal zes succursalen voorzien die in verschillende wijken worden opgericht, en waar men erop zal toezien dat de artikelen tegen een correcte prijs verkocht worden, er voor zorgende dat niemand kan hamsteren door middel van een boekje, waarin de aankopen direct en gemakkelijk gefiscaliseerd kunnen worden.

* * *

Ik heb hier nu wat ik te weten ben gekomen over de bewegingen van de Duitse troepen. De troepen van de Kaiser zijn in grote aantallen het land binnengevallen, zich in drie colonnes richting Luik bewegende, waarschijnlijk bestaande uit vier legerkorpsen.

De eerste legercolonne, vertrekkende uit Aken is via Aubel gegaan om de oevers van de Maas nabij Wezet te bereiken. De brug is vernield door de Belgen en de forten van Cheratte en Fléron bombarderen haar zwaar, voorkomende dat men de oversteek weet te forceren. In de namiddag werden er hevige gevechten nabij Barchon gesignaleerd.

Een tweede colonne is via Henri-Chapelle en Hervé gepasseerd, de steenweg van Aix-la-Chapelle naar Luik volgend, maar ze stuitte op hevig verzet van de vooruitgeschoven fortengordel.

De derde colonne volgt de vallei van de Vesder.

Een grote cavalerie-eenheid zou zich verspreid hebben over het land, ten zuiden van de rivier, waarschijnlijk om het terrein voor te bereiden voor de troepen die zullen proberen Luik vanuit het zuiden te omsingelen.

Sinds deze ochtend hebben de Belgische autoriteiten alle levensmiddelen en voertuigen die opgevorderd werden naar Luik gestuurd, samen met alles wat de agressor van dienst zou kunnen zijn. De Duitsers rukken op door een waarachtige woestijn, en in alle dorpen die ze bezetten hangen ze een manifest op de muur, zeggende dat ze zullen betalen voor wat ze nemen, en dat ze de buurtbewoners op vriendschappelijke wijze zullen behandelen, maar dat ze met strenge hand elke mogelijke poging om bv. hun communicatielijnen te bemoeilijken zullen bestraffen.

Engeland heeft de Duitse regering tot middernacht gegeven om België dezelfde garanties met betrekking tot haar neutraliteit te verstrekken, zoals België die ook van Frankrijk heeft ontvangen, conform met de verdragen. Ik neem aan dat

men in Buenos Aires al het nieuws heeft ontvangen van wat er vandaag in de Kamer van Volksvertegenwoordigers gebeurde, maar ik kan niet laten dit te benadrukken, wegens de grote gevolgen die het discours van de heer Asquith voor dit land zal hebben. Daarom heb ik de de vrijheid genomen om dit discours ook gedeeltelijk te vertalen :

"In overeenstemming met de verklaring van gisteren door Sir Edward Grey, stuurde hij vanmorgen vroeg een telegram aan de Britse ambassadeur in Berlijn, waarin hij zegt dat de Koning der Belgen een beroep heeft gedaan op King George om de Britse diplomatieke tussenkomst te vragen. We zijn ook ervan op de hoogte dat de Koning der Belgen een voorstel heeft ontvangen van Duitsland, waarin haar neutraliteit en territoriale integriteit en de Belgische bezittingen na het ondertekenen van de vredesakkoorden gegarandeerd worden, en waarin men dreigt om, in geval van een negatief antwoord op de Duitse eisen, België als een vijandelijke mogendheid te beschouwen. Duitsland heeft België twaalf uur gegeven om een antwoord te formuleren. Wij denken te weten dat België op categorieke wijze heeft geweigerd om een dergelijke flagrante schending van de verdragen te aanvaarden. De Engelse regering ziet zich verplicht om protest aan te tekenen bij Duitsland, en haar te vragen om formeel afstand te nemen van de eisen die ze aan de Belgische regering heeft gesteld, met betrekking tot de Belgische territoriale neutraliteit. We hebben een onmiddellijk antwoord gevraagd. Onze ambassadeur in Brussel heeft ons deze ochtend het Duitse antwoord op het Belgische weigeren van de voorstellen in de eerste nota gestuurd. Duitsland is

vastbesloten om geweld te gebruiken om het Belgisch grondgebied te doorkruisen. We hebben ook een telegram ontvangen van de Belgische minister van Buitenlandse Zaken, welke aankondigde dat de neutraliteit van het Belgische grondgebied geschonden is. Verdere rapporten tonen aan dat de Duitse troepen die in Gemmenich gelegerd waren, door België optrekken. We hebben deze ochtend ook van de Duitse ambassadeur een officiële mededeling ontvangen, ons verzekerend dat in geval van een gewapend conflict met België, Duitsland niet de bedoeling heeft dit land te annexeren. (Ironisch gelach) De Duitse verklaring zegt oprecht te zijn, want Duitsland heeft plechtig aan Nederland gezworen geen territorium ten koste van haar te annexeren. De Duitse verklaringen verzekeren ons dat het Duitse leger blootgesteld was aan een aanval van het Franse leger doorheen België, en dat het daarom voor Duitsland over een kwestie van leven of dood ging ... Ik zie mij nu dan ook verplicht om hieraan te toe te voegen, in naam van de Britse regering, dat we deze verklaring niet als bevredigend kunnen aanschouwen (Applaus) We hebben onze vraag van vorige week, waarin we dezelfde verzekeringen eisen als die dat Frankrijk heeft gegeven met betrekking tot de neutraliteit van het Belgisch, herhaald tegenover de Duitse regering. (Applaus)

De heer Asquith beëindigde zijn toespraak onder luid gejuich, bericht gevende over het ultimatum dat aan Duitsland is gesteld, waarin ze vandaag tot twaalf uur 's avonds krijgt om een antwoord te formuleren. Het kan zijn dat de Engelse

toespraken niet uitpuilen met figuren en beeldspraak, maar ze zijn verdomd duidelijk en eloquent.

Roberto J. Payró

Copyright, 2014 : Nathaniel BOVIN, voor de Nederlandstalige vertaling

PAYRO ; « *Desde Bélgica. Diario de un testigo (5)* », in LA NACION ; 24/09/1914. (tweede deel)